

hasonlítják, és a paranormális jelenségeket az elektromágneses kisugárzáson alapuló fizikai jelenségként kezelik, mechanikusan vetik alá a jelenségeket a számításknak és méréseknek. A műszeres kísérletek azonban hoztak már pozitív eredményeket is. A parapszichológusok ugyanekkor igyekeznek tökéletesíteni a műszerek nélküli kísérletek módszereit; a szubjektív megállapításokat a telepátikus kontaktus megállapításában például „bíróágok“ felállításával próbálják kiküszöbölni (M. M. Bongard és M. Sz. Szmirnov).

Mivel a parapszichologikus jelenségek körül annyi csalás és misztifikáció történt, érthető sokak hitetlensége és ellenérzése. A kísérletek egy része azonban igazolja az ismert érzékszerveken kívüli érzékelés eseteinek létezését. Nehézséget okoz az, hogy ismeretlen még az a „csatorna“, amelyen az információ halad, vagy a ráhatás kiváltódik. Ezen a téren eredményeket ígér a szervezett elektromágneses mezejének mint információtovábbító eszköznek a kutatása. Ilyen irányú kísérleteket már folytatnak rovarokon, állatokon és embereken, de ezt a munkát egyelőre kevesen kapcsolják össze a parapszichológiával. A tanulmány szerzői szerint megérett a helyzet a parapszichológia intézményes fejlesztésére, s a legsürgősebb feladatok közé tartozik a tudománytalan koncepciók kiküszöbölése, a különféle intézetek ilyen irányú kutatómunkájának összehangolása, és az ellenőrzött eredmények közlése a népszerűsítő sajtó előtt a tudományos kiadványokban.

KASSÁK MÁSÍK ARCA (Élet és Irodalom, 1973. 42.)

Lengyel Balázs, a modern magyar líra egyik legjobb ismerője, az *Újhold* egykori szerkesztője az irodalmi köztudatban élő Kassák-képpel, a szigorú, más nézeteket és egyéniségeket meg nem tűrő, végtelenen elfogult irodalmi vezérről élő emlékekkel a saját emlékeit állítja szembe. Azt persze Lengyel Balázs sem tagadja, hogy Kassák „mindig a magát mondta. Nem azért, mert ügyes taktikus volt, hanem éppen azért, mert nem volt taktikus. Új művészetet hirdető és teremtő író volt, nem hasznos vagy hasznosnak vélt kompromisszumok zsonglőreje. Elhivatottságában szuverén.“ A sűrű konfliktusokra emlékező idősebbektől eltérően e cikk (*Kassák másik arca*) szerzője a maga nemzedékének a Kassák-

portréját vázolja fel — a szuggesztív egyéniség vonzó-, nem pedig taszítóerejét hangsúlyozva, amikor kijelenti: „a puritán, az őszinte, a kemény Kassák — és éppen ez a más a mi tapasztalatainkban — mégis méltányos és másokra figyelő volt. Indulatosságában sosem vált önössé, sebei miatt vakká, szívtelessé. A paranoiát idegostályi sűrűségben produkáló irodalmi életben személyisége biztos emberi egészséget mutatott. Ellenvetésre, érvekre fogékony volt még haragjában is. Igaz, már-már szeretett indulatba jönni, mert tehetsége, szelleme ilyenkor fokozottan dolgozott. De azt sohasem tapasztaltam, hogy a vitát személyes tétre terelte volna, vagy hogy érveit tekintélyével vagy sértődöttségével toldotta volna meg. Merem állítani: egyetlen vagy szinte egyetlen volt az idősebb írók közül, akivel az egyenlőség jogán lehetett vitatkozni, sőt akivel gyakran élvezett volt a szellemi torna.“

Alkotáslélektani szempontból is érdekes visegrádi epizódot idéz föl Lengyel Balázs, melynek szereplői az idős Kassák és a cikkíró öreg édesanyja. Íme, a történet: „Egy ízben anyám a kerti sétaúton a földet tartó kőfalhoz vitte Kassákot, s rámutatott egy virágra, amely a kő között, sőt a kővön egy cseppnyi földből hajtott ki. — Ezt írja meg! — mondta. — Ezt a virágot. — Nyugtalannító pillanat volt. Mondom, két és fél év volt közöttük — és egy század. A virág a kezdődő magyar szimbolizmus témája lehetett volna (ha nem inkább Tompa Mihály tollára illő allegória), Reviczky még megírhatta volna. Ady már alig. Kassákot mégis megérintette, meghatotta a témaajánlat. Írt egy verset anyámnak. Egy öregasszonnyal beszéltem címen.“

ANGLIA, 1985 (Le Monde, 1973. 8927.)

Jean Wetz cikkében az angliai Rothschild-ág egyik jeles képviselőjének a következő prognózisát ismerteti: ha Nagy-Britannia nem vállal bizonyos áldozatokat, megtörténhet, hogy 1985-ben már Európa egyik legszegényebb országa lesz, s megszűnik „a világ legbefolyásosabb államainak sorába“ tartozni.

Lord Rothschild annak az agytrósztnak az irányítója, amely Heath miniszterelnök megbízásából a kormány hosszú távú gazdaságpolitikájának a tanulmányozásával foglalkozik. A vezetése alatt működő szervet az angolok *think tank-*